

Illustratie: Hein de Kort

Essay Dolend Nederland

Bouw een bezielende overheid

Hans de Boer

Dat een nieuw kabinet flink moet bezuinigen is duidelijk. Maar hoe doe je dat op een inspirerende wijze die betrokkenheid genereert van burgers en bedrijven? Één mogelijkheid is om het primaire proces van verplegers, agenten en leraren weer centraal te stellen in de publieke dienstverlening, met minder kosten aan overheid. **Bezieling en vaktrots terug bij deze zo belangrijke werkers motiveert de samenleving als geheel en draagt enorm bij aan arbeidsproductiviteit en welvaart.** Voeg daar een aantal trots makende, nationale projecten aan toe, toonkassen voor binnen- en buitenland.

Het is een kwestie van organiseren, een vaardigheid waar onze bestuurders niet op worden geselecteerd. Daar kun je wat aan doen door het innovatieplatform (IP) in te ruilen voor een uitvoeringsgezelschap van ervaren co-executives die gekoppeld zijn aan de ambtelijke en politieke top van de ministeries. Dit uitvoeringscomité opereert net als het IP onder de directe verantwoordelijkheid van de minister-president en krijgt als opdracht om in vier jaar tijd de overheid om te bouwen tot een slanke

Waarom krijgen de professionals altijd de lagere beloning en zijn de hogere schalen bestemd voor de staf?

franchisebedrijf, waarbij de werkmachtschappij als franchisegever op contractbasis lesmateriaal, begeleiding en betrokkenheid van het bedrijfsleven organiseert en de scholen als ondernemende franchiseemer optreden. Essentieel is dat de scholen zich concentreren op hun kernopleidingstaken en bedrijven op hun ondernemen. De onderwijseuro wordt zo beter besteed. Let wel, de Vakcolleges onttrekken geen middelen aan de reguliere geldstroom van overheid naar scholen. Extra inkomsten worden op termijn gegenereerd door de bemiddeling van jongeren naar werkgevers.

De kans voor het nieuwe kabinet is om langs deze weg ook in de zorg of bij de politie de ziel terug te brengen in het werk en te snijden in overheid. Gebruik het ondernemerschap daarbij voor nieuwe impulsen. En waarom reserveren wij eigenlijk de lagere beloningsschalen altijd voor de professionals en de hogere schalen voor staf?

Een tweede mogelijkheid zijn grote projecten. Het Innovatieplatform heeft met de metafoor van het Tulpeland op de Noordzee de aandacht gevestigd op de enorme economische en ecologische betekenis van enkele grote nationale projecten. Eén daarvan

Het is onontkoombaar dat de functies van de provincies worden toegedeeld aan het Rijk en de gemeenten

is de moderne Afsluitdijk, vormgegeven als een natuurlijk estuarium met geweldige mogelijkheden voor alternatieve energie. Maar het is ook een nieuwe 'show case' voor Nederlandse technologie en ondernemerschap. Internationaal en nationaal was de aandacht weer onder in commissiewerk.

In die zelfde geest kun je als project definiëren dat het Groene Hart het meest duurzame grootstedelijke 'wetland' ter wereld wordt. Bouw met water, hergroepeer bedrijfsterrainen, zorg voor gerichte en versnelde ombouw naar energietzuinige woningen in deze regio. Voor de burger worden ecologie en natuur dan tastbaar en begrijpelijk dan formules als CO₂ of NOx.

Derde mogelijkheid: dring de overmaat aan overheidslagen terug. Zij zitten elkaar en de samenleving in de weg. Wat we ook zien is dat veel overheden onvoldoende zijn toegerust op hun taken, terwijl de politieke partijen hun lijsten haast niet meer kunnen vullen met goede kandidaten. Een bedrijf in crisis met zo'n organisatie zou zeker failliet gaan. Het is onontkoombaar dat de functies van de provincies worden toegedeeld aan enerzijds Rijk en anderzijds gemeenten met een omvang van minimaal 250.000 inwoners.

Houd van de huidige gemeenten alleen de gekozen burgemeester als een soort van ombudsman met een apparaat met maximaal vijf ambtenaren in tact en laat deze 'burgervader' participeren in het bestuur van de nieuwe grote ge-

meente. Betrokkenheid en professionalisme, effectiviteit en efficiëntie kunnen zo hand in hand gaan. Traditionele politieke partijen, inclusief mijn eigen CDA, pakken dit onderwerp niet op. Bang voor hun eigen pluche?

Tot slot de uitvoeringsgevoelwaardigheid van de overheid. Ik heb bij de Taskforce Jeugdwerkloosheid ervaren dat je met een kleine groep ambtenaren een berg kunt verplaatsen. Je ziet dat ook bij de aanpak van de bankencrisis. Maar om die uitvoeringskwaliteit los te maken zijn minimaal drie dingen nodig: een crisisgevoel, een eigen plaats binnen de staande departementale organisatie en de moed tot centralisatie in plaats van het laffe 'gedecentraliseer'.

De samenleving moet zich met het uitvoeringsproces bemoeien. Inbreng van ervaring van buiten is wenselijk, maar koppel die mensen aan de bestaande departementale structuur en geef ze onder regie van de minister-president uitvoeringsmacht. Vier jaar en doordruwen. Een menigte komt makkelijker in beweging door aanslaan dan door achteraan aan een paar mensen te sjoeren.

Hans de Boer is econoom, ondernemer, president-commissaris en initiatiefnemer van de Vakcolleges vanuit zijn voorzitterschap van de Taskforce Jeugdwerkloosheid en lid van het innovatieplatform.

